

MĚSTSKÁ PAMÁTKOVÁ REZERVACE LITOMĚŘICE

LUCIE RADOVÁ

Obr. 1. Litoměřice, městská památková rezervace, pohled na biskupskou rezidenci a katedrálu sv. Štěpána. Foto: Lucie Radová.

Městská památková rezervace v Litoměřicích byla zřízena v roce 1978 a rozsahem území patří k největším na území Ústeckého kraje. Na rozdíl od památkové rezervace v Žatci zde většina objektů prošla ve 2. polovině 20. století velkými, náročnými a z dnešního pohledu památkářsky problematickými rekonstrukcemi. Na památkovém fondu v současnosti probíhají spíše udržovací práce týkající se obnovy fasádních nátěrů, výměn krytiny a oken. Na velmi nízké úrovni je zde kvalita historického uličního interiéru. Problémem je přístup majitelů k obnově fasád, kdy se ve velmi výjimečných případech daří rekonstruovat jejich původní podobu. Stejně tak jako v Žatci zde panuje předsudek o tom, že správná historická fasáda je jenom ta, která je provedená ve více barevných odstínech. Bohužel k tomu přispěla i dřívější praxe odborných pracovníků státní památkové péče, která v 80. letech minulého století vedla SURPMO k vytvoření jakýchsi „omalovánek“ – zakreslena byla jednotlivá průčelí domů s návrhem různých barevností, které ale neodrážely skutečný stav ani nevycházely z restaurátorských či jiných průzkumů barevnosti nebo ikonografických pramenů. Tendence používat třeba i na historizující průčelí pseudobarokní barevnost je však kupodivu podporována i některými restaurátory působícími na tomto území. To

pozici odborné složky památkové péče v této problematice značně komplikuje. Naproti tomu se zde daří alespoň prosazovat užívání vápenných nátěrů. Tradičně velmi dobrá spolupráce funguje se zástupci města při opravě řady městských domů. Doslova katastrofální a nemající srovnání s žádnými jinými historickými městy v zemi je situace v umístování různých reklamních zařízení. Řada jich je osazována bez získání potřebného souhlasu složek státní památkové péče, díky jejich velkému počtu a komplikacím způsobovanými majiteli nemovitostí není možné pro administrativní náročnost ve většině případů dosáhnout jejich odstranění. Mimo ně je samotné centrum města přesyceno různými typy „áček“, které zabírají velkou část komunikací a znesnadňují dopravu nejen chodcům, ale především matkám s kočárky a tělesně postiženým. Z centra města se zároveň dosud nepodařilo vytěsnit dopravu. Přesto, že v jiných městech je v poslední době zřejmá snaha rehabilitovat veřejná prostranství a to především omezením investorské anarchie a zklidněním dopravy s cílem vytvořit z center měst klidové zóny příjemné pro pobyt i bydlení (České Budějovice, Olomouc, Znojmo, Brno), v Litoměřicích jsou tyto postupy zcela opomíjeny. Výsledkem je nepřehledné a neharmonické centrum města, kde jsou návštěvníci utlačo-

Obr. 2. Litoměřice, městská památková rezervace, příklad nevhodného, ale poměrně běžného, typu a umístění reklamních ploch. Foto: Lucie Radová.

Obr. 3. Litoměřice, městská památková rezervace, všudypřítomná „áčka“. Foto: Lucie Radová.

vání automobily, s hlavním náměstím sloužícím jako velkapacitní parkoviště, fasádami domů zahlcenými reklamami a s parterem, v němž je pohyb chodců ohrožován přenosnými reklamami. Velmi těžko lze v tomto případě mluvit o kulturním prostředí, natož o prostoru, kde by návštěvník mohl pocítit „genia loci“ jednoho z nejvýznamnějších českých historických měst. Snahou památkové péče v Litoměřicích bylo po vzoru jiných měst vyřešit tento problém přijetím městské vyhlášky, která by investorům zjednodušila život a v níž by památková péče deklarovala své zásady pro podobnou činnost. Text této vyhlášky byl projednán v rámci komise pro regeneraci a rozvoj. Pro její přijetí, které musí být odsouhlaseno městským zastupitelstvem, však není politická vůle.

Z velký rekonstrukčních prací provedených v poslední době je nutné zmínit opravu tzv. jezuitské hvězdárny (původně hradební věž se později stala součástí areálu dominikánského kláštera). Jezuité ji na počátku 18. století přestavěli na vyhlídkový altán, který se následně stal součástí areálu pivovaru. V jeho majetku nemovitost dlouhodobě chátrala. Obnova

Obr. 4. Litoměřice, městská památková rezervace, Mírové náměstí čp. 11, příklad zdařilé obnovy hlavního průčelí opět za pomoci vápenné technologie. Foto: Lucie Radová.

z památkového hlediska proběhla velmi citlivě. Práce byly k dochované hmotě této významné dominanty minimálně destruktivní a i výsledný estetický efekt je velmi přijatelný. Ideálním dokončením snad bude rekonstrukce jejího do veřejného prostoru volně otevřeného přízemí, v němž bylo restaurátory odhaleno několik vrstev s původní (barokní) výzdobou. Na hvězdárnu za hradbami navazuje nově vytvořený park. Dříve neudržovaný a zarostlý prostor byl zkulturněn a opatřen zahradnickou úpravou. Ta sice nerespektuje soudobé trendy moderní zahradnické tvorby, nicméně z pohledu veřejnosti plní svou funkci.